

Biedrība „LATVIJAS SENIORU KOPIENU APVIENĪBA”

7. maijā, notika ikgadējais Saeimas un NVO forums,
kurā aplūkoja Latvijas nākotni drošā Eiropā,
atzīmējot Latvijas divdesmit gadus kā
Eiropas Savienības un NATO dalībvalsti.

Saeimas ikdienas darbā pilsoniskās sabiedrības iesaistei ir būtiska loma, vērtējot likumdošanas iniciatīvas un sniedzot priekšlikumus to pilnveidei.

Forums ir kļuvis par parlamenta tradīciju, un Saeima to organizē ciešā sadarbībā ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām.

Lai uzlabotu un modernizētu parlamenta dialogu ar pilsonisko sabiedrību, Saeimas Prezidijs 2024.gada februārī apstiprināja jaunu deklarāciju par Saeimas un pilsoniskās sabiedrības sadarbību.

Šogad Forumā piedalījās Latvijas Senioru kopienu apvienības priekšsēdētāja **Barba Girgensone**, kā arī LSKA sadarbības partnerorganizāciju pārstāvji:
Renārs Zaļais (1991. gada barikāžu dalībnieku biedrība)
Jānis Ievītis (Latvijas savienība Černobiļā)

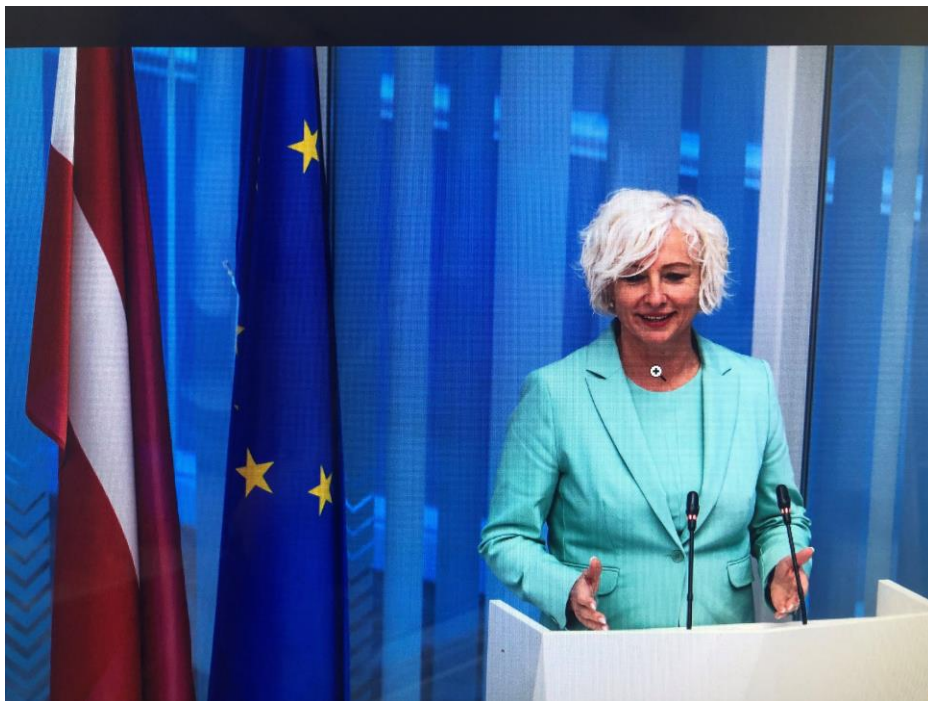

Darba kārtība

Forumu atklāja Saeimas priekšsēdētāja **Daiga Mieriņa** un Latvijas Pilsoniskās alianses padomes priekšsēdētāja **Agnese Frīdenberga**.

Foruma darbība risinājās trīs paralēlās diskusijās.

LSKA 07.05.2024.

Darba kārtība

Diskusijā “Prevencija drošai videi bērniem un jauniešiem”, kur tika spriests par Vardarbības novēršanas un apkarošanas plāna 2024.-

2029.gadam izstrādi un to, kāda rīcība būtu jānodrošina un kādi likumdošanas uzlabojumi jāveic, lai bērni varētu dzīvot drošā vidē, drošā Latvijā.

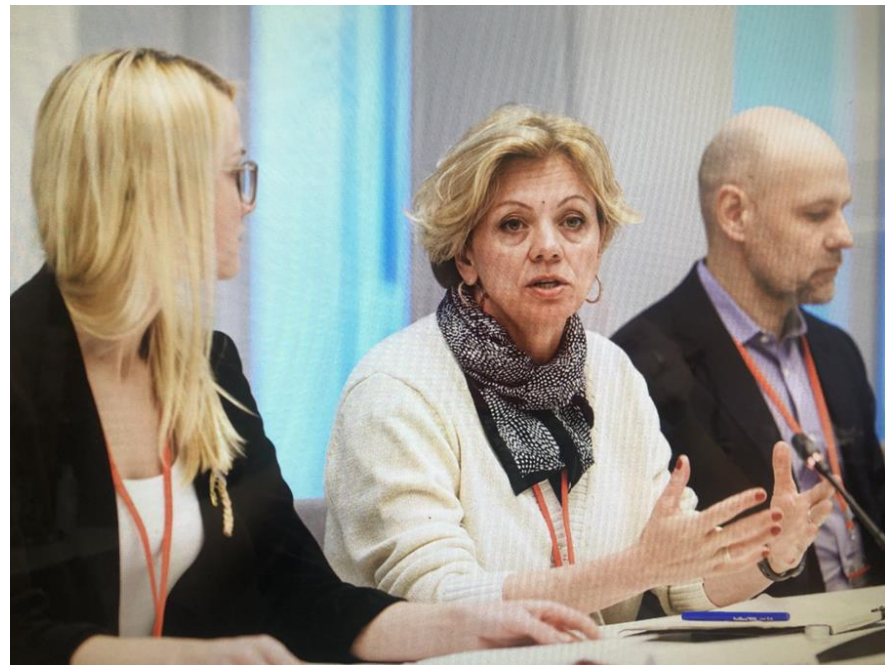
Diskusiju vadīja Saeimas priekšsēdētājas biedre

Antonina Nenaševa un Saeimas un NVO foruma koordinējošās grupas locekle **Agnija Jansone**.

Darba kārtība

- Diskusijā “Sociālā ekonomika Eiropā un Latvijā” tika pārrunāti jautājumi par valsts sociālās ekonomikas stratēģiju.
- To vadīja Saeimas Sociālo un darba lietu komisijas Nevienlīdzības mazināšanas apakškomisijas priekšsēdētāja **Zane Skujiņa-Rubene** un
- domnīcas “Providus” vadošā pētniece, Latvijas Pilsoniskās alianses padomes priekšsēdētāja **Agnese Frīdenberga**.

Darba kārtība

- Diskusijā “Latvijas loma Eiropas drošībā” tās dalībnieki sprieda par to, kā efektīvāk īstenot publiskās pārvaldes un NVO sadarbību, lai sekmētu kopīgu valstiski svarīgu mērķu sasniegšanu, tostarp rūpes par valsts drošību.
- Diskusiju vadīja Saeimas sekretārs, Nacionālās drošības komisijas sekretārs **Edvards Smiltēns** un biedrības “Eiropas Kustība Latvijā” prezidents **Andris Gobiņš**.

LSKA 07.05.2024.

LSKA 07.05.2024.

Tātad Foruma tēmas iekļāva diskusijas par jautājumiem, kas skar sabiedrības rūpes :

- *par drošu vidi bērniem un jauniešiem,*
- *par sociālekonomiskajiem mērķiem Eiropā un Latvijā,*
- *par sadarbību starp publisko pārvaldi un NVO,*
- *par Latvijas valsts drošību.*

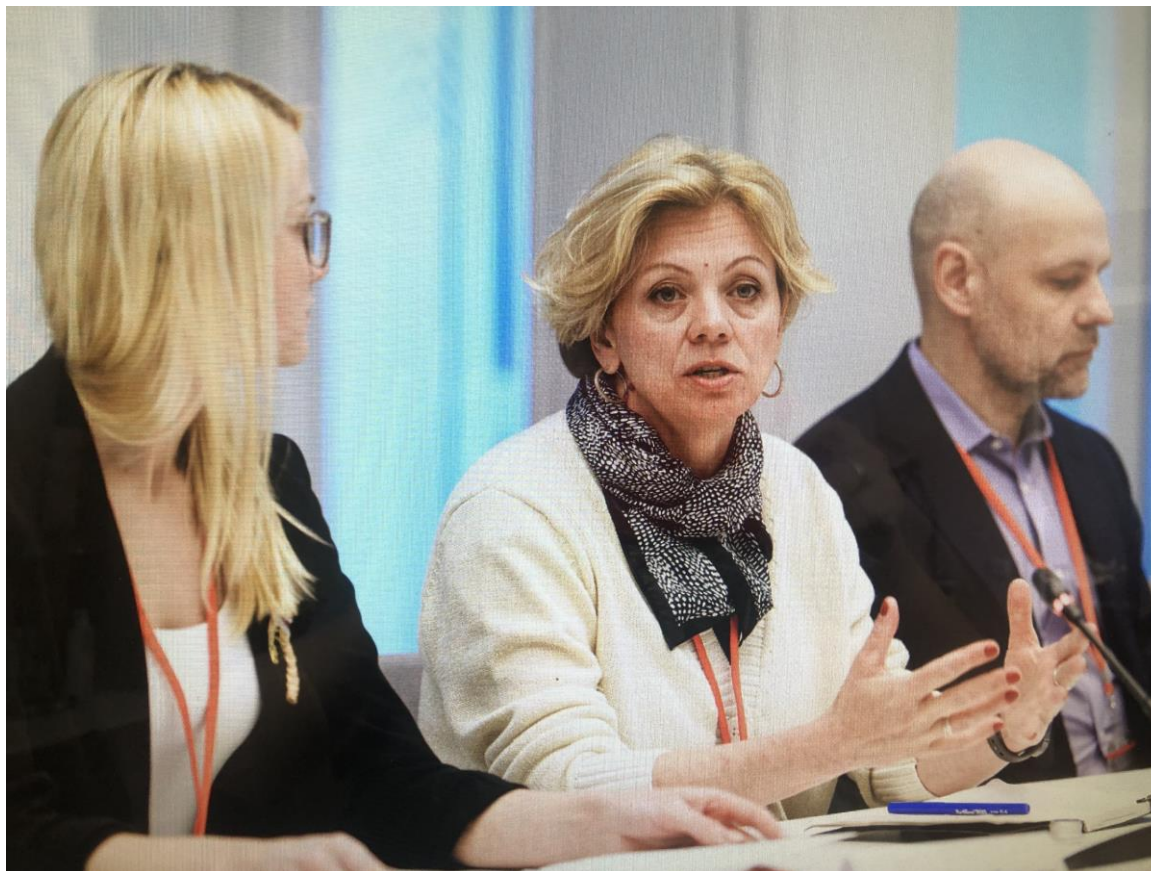
Šajās diskusijās aktīvi iesaistījās LSKA pārstāvji. Pēc darba paralēlajās diskusijās norisinājās Foruma dalībnieku neformāla komunikācija pie kafijas.

Foruma noslēgumā tika izdarīts foruma tematisko diskusiju kopsavilkums.

LSKA 07.05.2024.

Sociālā ekonomika Latvijā ir nekomerciāls masu uzņēmējdarbības sektors, kas balstās uz demokrātiskām vērtībām un cenšas uzlabot sabiedrības sociālos, ekonomiskos un vides apstākļus, bieži vien pievēršoties sabiedrības nelabvēlīgajiem locekļiem

Ekonomikas sektori

ekonomikai ir trīs sektori:

- 1) uzņēmējdarbības privātais sektors, kas pieder privātpersonām un ko motivē peļņa;
- 2) valsts sektors, kas pieder valstij un
- 3) sociālā ekonomika, kas aptver plašu sabiedrības loku, brīvprātīgas un nekomerciālas aktivitātes.

Diskusijas dalībnieki

- Diskusijā «Sociālā ekonomika Latvijā un Eiropā» piedalījās 14.Saeimas deputāti, sociālās un darba lietu komisijas locekļi
 - Dažādu NVO, kurām rūp un kuras nodarbojas ar sociālo problēmu risināšanu, pārstāvji
 - Labklājības ministrijas pārstāvji
 - Veselības ministrijas parlamentārais sekretārs
 - Saeimas Juridiskās komisijas pārstāvis
-
- *LSKA valdes locekle Barba Girgensone piedalījās diskusijās par sociālo ekonomiku*

Sociālā ekonomika

Nav tādas vienas pareizas vai nepareizas sociālās ekonomikas **definīcijas**.

Politiskā un ekonomiskā konteksta nepastāvības dēļ ir ļoti grūti noteikt **sociālās ekonomikas sektora robežas**.

Tādejādi sociālās ekonomikas organizācijas var būt:

1. "daļēji iekšā, daļēji ārā",
2. "šajā gadā iekšā, nākamajā jau ārā"
3. organizācija var pārvietoties pa sociālās ekonomikas dažādajiem apakšsektoriem

Sociālās ekonomikas organizāciju loma

Veiksmīgām sociālās ekonomikas organizācijām var būt nozīmīga loma, lai palīdzētu veikt daudzus svarīgus valdības politikas **uzdevumus**:

- palīdzot paaugstināt produktivitāti un konkurētspēju;
- dodot ieguldījumu sociāli iekļaujošā materiālo labumu radīšanā;
- dodot iespēju indivīdiem un sabiedrībai strādāt vietējās apkārtnes atjaunošanā;
- parādot jaunus veidus, kā veikt sadzīves pakalpojumus;
- palīdzot attīstīt iekļaujošu sabiedrību;
- attīstīt aktīvu pilsonisko sabiedrību.

LSKA 07.05.2024.

Labklājības ministrija

Definīcija

Šajā Ieteikumā piemēro šādas definīcijas:

- a) **"sociālā ekonomika"** ir **privātas struktūras**, kas ir neatkarīgas no valsts iestādēm un nodrošina preces un pakalpojumus saviem biedriem vai sabiedrībai, ietverot kooperatīvus, savstarpējas palīdzības biedrības, asociācijas (ieskaitot labdarības organizācijas), fondus un sociālos uzņēmumus, kas darbojas saskaņā ar šādiem pamatprincipiem un iezīmēm:
- cilvēku, kā arī **sociālo un/vai vides aizsardzības mērķu prioritāte salīdzinājumā ar peļņu;**
 - **lielākās daļas peļņas un pārpalikumu atkārtota ieguldīšana**, lai turpinātu īstenot savus sociālos un/vai vides aizsardzības mērķus un veiktu darbības dalībnieku/lietotāju ("kopējās intereses") un/vai visas sabiedrības interesēs ("vispārējās intereses"); un
 - **demokrātiska un/vai līdzdalības pārvaldība;**
- b) **"sociālais uzņēmums"** ir **struktūra, kas nodrošina preces un sniedz pakalpojumus tirgum uzņēmējdarbības veidā** un saskaņā ar sociālās ekonomikas principiem un iezīmēm, par komercdarbības iemeslu nosakot sociālos un/vai vidiskos mērķus.

Sociālās ekonomikas dalībnieki

Economiskās vienības	Skaitis	Privāta struktūra	Nodrošina preces vai pakalpojumus		Cilvēku, kā arī sociālā vai vides mērķa pārākums par peļņu	Lielākās daļas peļņas ieguldīšana sociālā, / vides mērķiem	Demokrātiskā vai līdzdalības pārvaldība
			saviem biedriem	sabiedrībai			
Biedrības – SLO	1 274	Pamatā – JĀ		JĀ	JĀ	JĀ	JĀ
Biedrības – pārējās	22 420	Pamatā – JĀ	JĀ		JĀ	JĀ	JĀ
Nodibinājumi – SLO	234	Pamatā – JĀ		JĀ	JĀ	JĀ	JĀ
Nodibinājumi – pārējie	1343	Pamatā – JĀ	JĀ		JĀ	JĀ	JĀ
Sociālie uzņēmumi	205	Pamatā – JĀ	JĀ	JĀ	JĀ	JĀ	JĀ
Sociālo pakalpojumu sniedzēji	925 (288*)	Jāatlasa atbilstošie		JĀ	Pamatā – JĀ		
Kooperatīvās sabiedrības	1 600	Jāatlasa atbilstošās	JĀ		JĀ	Pamatā – JĀ	
Kooperatīvās krājaizdevu sabiedrības	28	JĀ	JĀ		JĀ	Pamatā – JĀ	JĀ
KOPĀ:	27 400	≈ 15% no kopējā UR reģistrēto subjektu skaita 181 000					

* Atskaitot struktūrvienības (nav patstāvīgi subjekti) un valsts/pašvaldību iestādes/uzņēmumus

Sociālās ekonomikas juridiskās vienības Eiropas Savienības definējumā

- ◆ Kooperatīvās sabiedrības
- ◆ Biedrības (t.sk. labdarības organizācijas)
- ◆ Nodibinājumi
- ◆ Sociālie uzņēmumi *de jure* un *de facto*
- ◆ *Mutual benefit societies*

voti: CIRIEC, 2012. CIRIEC, 2017, Improving the socio-economic knowledge of the proximity and social economy ecosystem (EISMEA/2022/OP/0015)
ot 1: Benchmarking the socio-economic performance of the EU social economy

Sociālās ekonomikas juridiskās vienības **Labklājības ministrijas** definējumā*

- ◆ Sabiedriskā labuma organizācijas
- ◆ Sociālie uzņēmumi *de jure*

**Šobrīd noris darbs pie juridisko vienību
definēšanas un SE stratēģijas izstrādes**

*Avots: OECD, 2023

Labklājības ministrija

Sociālās ekonomikas plāns 2025-2029

Institucionālais virziens

**Tiesiskais ietvars,
atbildības, uzraudzība**

- Definīcija un statuss
- Atbildību sadalījums
- Reģistri un dati
- Regulārs monitorings
- Sociālās ietekmes pētījumi/izvērtējumi
- Konsultatīvā padome

Mērķa grupas virziens

**Piekluve darba tirgum un
sociālā iekļaušana**

- Darba integrācija un mērķa grupu sasniegšana
- Pakalpojumu attīstība sociāli iekļaujošākai sabiedrībai
- Prasmju attīstība
- Sociālās inovācijas

Sistēmiskais virziens

**Sociālo ekonomiku
veicinošo sistēmu
attīstība**

- Piekluve finansējumam
- Sociāli atbildīgi publiskie iepirkumi
- Nodokļu sistēmas pilnveidojumi
- Pamanāmība un atpazīstamība
- Sociālās ekonomikas ekosistēmas stiprināšanas pasākumi

Kas ir sociālā ekonomika ?

Kritēriji	Raksturojums
Mērķi	Veic aktivitātes plašākas sabiedrības labā
Peļņas sadale	Cilvēku un sociālo mērķu prioritāte pār kapitālu un peļņu, t.sk. lielākās peļņas daļas reinvestēšana
Pārvaldība	Demokrātiska un iekļaujoša pārvaldība
Resursi	Dažādi resursu veidi (materiālie, cilvēkkapitāls, finanšu kapitāls, informatīvie resursi, tehnoloģijas)
Formu veidi	Uz peļņu orientētas, bezpeļņas
Juridiskās formas	Koooperatīvās sabiedrības, biedrības, nodobonājumi, sociālie uzņēmumi, kapitālsabiedrības

Komponentes.

Sociālā ekonomika -

- **ietver** darbību sabiedrības, brīvprātīgajā un sociālo uzņēmumu sektorā,
- un tās ekonomiskās aktivitātes **ietver** nodarbinātību, finanšu darījumus, telpu izmantošanu; pensijas, tirdzniecību u.c.
- **attīstās** tādēļ, ka vajadzīgi jauni un inovatīvi jautājumu risinājumi (vienalga, vai tie būtu sociāli, ekonomiski vai apkārtējās vides jautājumi),
- **attīstās** lai apmierinātu to dalībnieku un lietotāju vajadzības, kurus privātais vai valsts sektors ir ignorējis vai nav atbilstoši apmierinājis
- **ir ar atšķirīgu un vērtīgu lomu**, kas palīdz veidot stipru, ilgtspējīgu un iekļaujošu sabiedrību, izmantojot risinājumus nekomerciālus mērķu sasniegšanai.

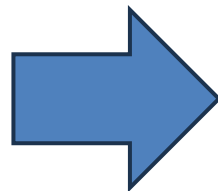
[illegible]

1. tā būtiski sekmē darbavietu radīšanu, ilgtspējīgu izaugsmi un ienākumu un bagātības taisnīgāku sadali,
2. tā spēj apvienot rentabilitāti, sociālo integrāciju un demokrātiskas pārvaldes sistēmas, darbojoties līdzās valsts un privātajam sektoram, lai pielāgotu pakalpojumus sabiedrības vajadzībām,
3. to veido ļoti daudz dažādu uzņēmumu un organizāciju – kooperatīvi, savstarpējie uzņēmumi, asociācijas, fondi, sociālie uzņēmumi un paritārās iestādes, kurām ir kopīgas vērtības un iezīmes,

• *piemēram, indivīda un sociālā mērķa prioritāte pār kapitālu, brīvprātīga un atklāta dalība, demokrātiska pārvaldība, dalībnieku un/ vai vispārējo interešu apvienojums.*

Sociālās ekonomikas darbības raksturīgākās jomas ir

- vides aizsardzība,
- patērētāju tiesību aizsardzība,
- vietējā attīstība,
- cilvēktiesības,
- sociālais atbalsts,
- medicīniskā aprūpe,
- sociālās atstumtības novēršana,
- uzņēmējdarbības veicināšana.

sociālajai ekonomikai ir atšķirīga un vērtīga loma, kas palīdz veidot stipru, ilgtspējīgu, iekļaujošu sabiedrību, izmantojot risinājumus nekomerciālu mērķu sasniegšanai

Šīs jomas pamatā realizē trīs lielas organizāciju grupas:

- kooperatīvi,
- biedrības / apvienības
- fondi.

Sociālā ekonomika un sociālie uzņēmumi

Sociālā ekonomika

«Kapitālisms ar morāli», jeb Brīvu un uz brīvprātības principiem balstītu pilsoniskās sabiedrības jeb bezpeļņas organizāciju radītu mikroekonomisko veidojumu daudzveidība ar mērķi risināt un apmierināt personu, mājsaimniecību un ģimeņu vajadzības, nevis radīt peļņu vai nodrošināt ieguldītāju vai kapitālistisko uzņēmumu vajadzības

Sociālie uzņēmumi

- privāto bezpeļņas organizāciju tirgus uzņēmumi, kuri darbojas sabiedrības interesēs neatkarīgi no sociālā uzņēmuma juridiskās formas (Anglo amerikāņu koncepts)
- sociālās ekonomikas apakšsektors – uzņēmumi (esošas struktūras), kas veidojušies sociālās ekonomikas jomā veiktās kolektīvās uzņēmējdarbības rezultātā (Kontinentālās Eiropas koncepts)

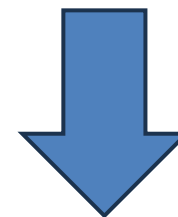
Sociālais uzņēmums

Sociālais uzņēmums ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību (SIA),

- kurai Sociālā uzņēmuma likumā noteiktajā kārtībā piešķirts sociālā uzņēmuma statuss.

Šāda SIA veic **tādu saimniecisko darbību**, kas:

- **nodarbina** mērķa grupas vai
- **uzlabo** dzīves kvalitāti sabiedrības grupām, kuru dzīvi ietekmē sabiedrības būtiskas problēmas (sociālo, veselības aprūpes vai izglītības pakalpojumu sniegšana, specializētu preču ražošana), vai
- **veic** citas sabiedrībai nozīmīgas darbības, kas rada ilgstošu pozitīvu sociālo ietekmi (iekļaujošas pilsoniskas sabiedrības veidošana, atbalsts zinātnei, vides aizsardzība un saglabāšana, dzīvnieku aizsardzība vai kultūras daudzveidības nodrošināšana) vai
- **rada** labvēlīgu un nozīmīgu sociālo ietekmi,

SOCIĀLAIS UZŅĒMUMS

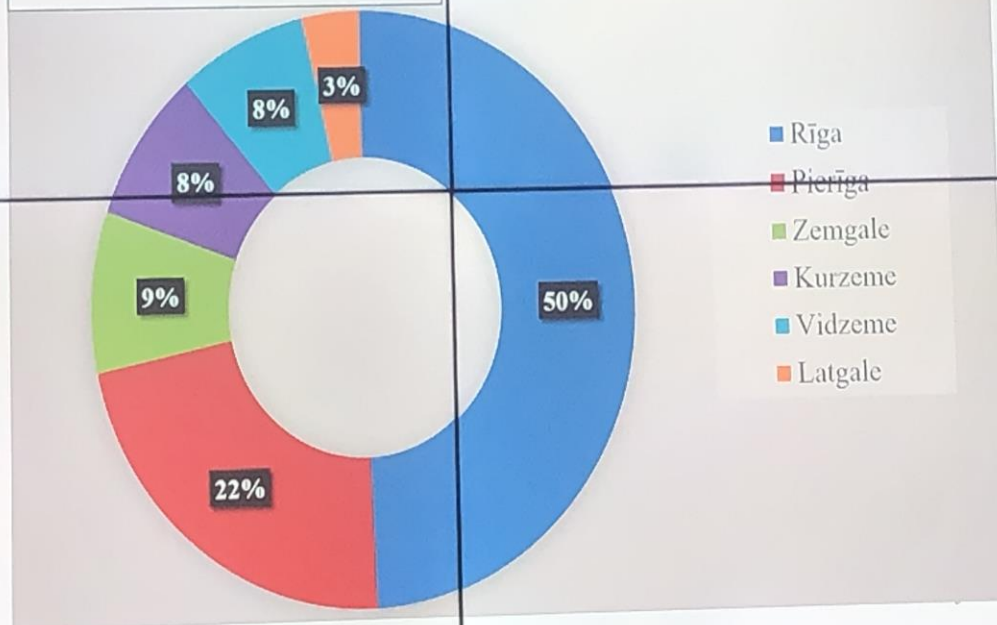
PEĻŅU INVESTĒ UZŅĒMUMĀ, LAI VAIROTU SOCIĀLO IETEKMI

Labklājības ministrija

Statistika pa reģioniem (30.04.2024.)

Aktīvie sociālie uzņēmumi – kopā 206

Sociālā ietekme

- **Sociālā ietekme** ir pozitīvās pārmaiņas,
 - kas ir sasniegtas organizācijas (SIA)
 - veikto darbību rezultātā
 - - **nevis aktivitātes, bet to radītais rezultāts**
- **Sociālā ietekme**, tās apjoms un veids, kā šī ietekme tiek sasniegta
 - ir tas, kas **atšķir** ikvienu uzņēmumu no sociālā uzņēmuma
 - ir sociālā uzņēmuma **darbības neatņemama sastāvdaļa**, lai novērtētu, uzlabotu savu darbu un piesaistītu klientus
- Ietekmes **mērīšana** nevar būt universāla, nav vienota sistēma jebkura sociālā uzņēmuma ietekmes pārvaldei.
- *sociālās ietekmes izvērtēšanas vadlīnijas: www.lm.gov.lv/lv/socialas-ietekmes-izvertesanas-vadlinijas*

Sociālās uzņēmējdarbības aktivitāšu cikls
ATTĪSTĀM SOCIĀLO UZŅĒMĒJDARBĪBU KOPĀ!

PRIEKŠLIKUMI SOCIĀLĀS UZŅĒMĒJDARBĪBAS INTEGRĒŠANAI CITĀS JOMĀS

Deinstitucionalizācija

Diaspora

Atkritumu apsaimniekošana

Resocializācija

Sociālā ekonomika

Sociālā
uzņēmējdarbība
Latvijā

Sociālo uzņēmumu kompas

		Pēc īpašnieka (dibinātāja)	
		Publiskās personas	Privāto tiesību subjekti
Pēc mērķa	Sabiedriskā labuma (sociāls) mērķis	Sociālā administrēšana (valsts pārvalde)	Sociālā ekonomika/ Sociālie uzņēmumi
	Personiskā labuma (komerciāls) mērķis	Publiskie (valsts) uzņēmumi	Privātie uzņēmumi Komersanti

Kādu labumu sociālā ekonomika dod sabiedrībai?

Sociālā ekonomika ir svarīga tādēļ, ka tā veicina virkni sabiedrības mērķu un tai piemīt potenciāls radīt kolektīvu turību, izmantojot preču ražošanu un pakalpojumu sniegšanu.

Sociālās ekonomikas uzņēmumi nodrošina elastīgu un ilgtspējīgu instrumentu, kas var palīdzēt sabiedrībai sasniegt tās mērķus:

- stimulējot darba vietu izveidošanu un prasmju attīstīšanu;
- paaugstinot sabiedrības spēju sniegt sociālu atbalstu;
- atbalstot ekonomisko izaugsmi un apkārtnes atveseļošanu;
- aizsargājot apkārtējo vidi;
- mobilizējot to cilvēku grupas, kuri ir neizdevīgā stāvoklī.

LSKA 07.05.2024.

